

Герої минулих літ

Історія оживає тоді, коли її пам'ятаємо, бо саме пам'ять повертає нас у минулі роки. Кажуть, що доля людини написана ще до її народження. Але кожен самостійно приймає рішення, як поводитися в тій чи іншій життєвій ситуації.

У Сарненському історико-етнографічному музеї зберігаються світлин та документи Максима Марковича КУШНІРА, доля якого тісно пов'язана з подіями Другої світової війни. Про бойовий шлях його діда знаю з розповіді батька та тітки Марії, які з особливою гордістю і душевним теплом ділилися спогадами про нього. Дід, розповідаючи про війну, завжди болісно згадував про пережите, про тих, кого втратив у боях, з ким пліч-о-пліч відвойовував у фашистів кожний клаптик рідної землі.

Максим Маркович народився в 1908 р. у незможній селянській сім'ї, що проживала в с. Яринівка. Був другою дитиною в сім'ї, яка вела велике господарство. Мали дві десятини землі, пару коней і корову, аби прогудувати велику родину. Діток у Кушнірів було семеро. Жили бідно, проте дружно, гуртом обробляли землю, випасали корів. Невдовзі старші діти створили свої сім'ї. Одружився й Максим Маркович. Перед війною вже мав дві доньки та сина. Дружина Катерина Іванівна займалася їх вихованням, а ще була депутатом сільської ради в Яринівці. Дід до війни працював їздовим в органах міліції.

Друга світова війна упевнено наближалася до Полісся. Фашистські літаки все частіше з'являлися в ще недавно спокійному небі. По-всякчас виникало питання, як вижити в умовах нацистської окупації? Адже доля людей тих воєнних років досить трагічна, з огляду на військові події та діяння окупаційної нацистської влади. В липні 1941 р. станцію Сарни і при-

леглі села нещадно бомбардували. Почали діяти закони воєнного часу: молодь, яка планувала щасливе майбутнє, одягала військову форму, санітарні халати та брала до рук зброю. Серед них був і Максим Кушнір. Під час першої хвилі мобілізації в 1941 р. його з братами Іваном, Савкою та Федором призвали до лав Червоної армії. Його завданням було доглядати за кінями під час відступу військ на схід. Там потрапив в оточення, але йому вдалося вижити з нього. Повернувся до рідного села пізньою осінню, де проживав із родиною в умовах окупації до січня 1944 р. Доля двох його рідних братів склалась трагічно: вони пропали безвісти: червоноармієць Іван Кушнір у лютому, а Савелій Кушнір - у березні 1944 р. Федір Кушнір із фронту повернувся живим.

Під час вигнання нацистів із території України чисельність Червоної армії потребувала поповнення. Тому вже на початку 1944 р. під час другої хвилі мобілізації Максима Кушніра призвали до війська. Спочатку проводив

відновлювальні роботи на станції Сарни, а вже 3 лютого 1944 р. Сарненський РВК Рівненської області відправив його на фронт. Служив у 60-му стрілецькому полку 65-ї стрілецької дивізії 14 армії Карельського фронту. Військова служба солдата була непростюю. Невдовзі полк прибув до Маячино (Башкирія) під командування майора Крижановського.

Завдяки архівним документам сайту «Пам'ять народу» вдалося дізнатися про його бойовий шлях, який пролягав через територію Фінляндії, Польщі та Німеччини. У ході запеклих боїв на радянсько-фінляндському кордоні стався кулеметний випадок: Максим Кушнір проявив мужність у прориві оборони гори Кауквайзіш і 7 жовтня 1944 р. вогнем зі свого кулемета забезпечив просування стрілецької роти вперед і знищив трьох гітлерівців. 2 липня 1944 р. був поранений. А 30 жовтня 1944 р. отримав нагороду «За відвагу». 21 липня 1944 р. Максим був поранений удруге, тож солдата направили на лікування в госпіталь. Існувала серйозна загроза ампутації нижньої кінцівки, але, на щастя, ногу лікарям вдалося врятувати. Після завершення курсу лікування знову повернувся на фронт, щоб продовжити боротьбу з нацистами.

Після поранення та розформування Карельського фронту в кінці 1944 р. Максима Марковича перевели в 316-ий гвардійський стрілецький полк 102-ї гвардійської дивізії II Білоруського фронту. 9 жовтня 1944 р. його втретє тяжко поранили. Бойовий шлях у 316-му стрілецькому полку був нелегким. Із побратимами Максим Кушнір пройшов тисячі кілометрів уздовж фронтової лінії та вніс чималий вклад у перемогу над нацизмом. Про це

свідчать нагороди: три медалі «За відвагу», медаль «За перемогу над Німеччиною». 24 лютого 1945 р. під час прориву фашистської оборони біля станції Фірму, Максим піднявся в атаку, ввірвався в траншеї противника і з автомата в упор розстріляв трьох нацистів. У цьому бою вкотре був поранений.

На початку березня 1945 р. радянські війська I та II Білоруського фронтів здійснювали наступальні операції в Східній Померанії, біля узбережжя Балтійського моря, з ліквідації Східно-Прусської угруповання. Від нацистів звільнили велику залізничну станцію Флейтенштайн. В одному із запеклих боїв рядовий Кушнір укотре проявив героїзм: непомітно підбрався до вогневої точки ворога, що заважала просуватися радянським воїнам, і закидав гранатами.

Попри підірване здоров'я патріотичний дух героя не зник. Після демобілізації 31 жовтня 1945 р. рядовий Кушнір повернувся в Сарни й продовжив працювати в міліції, оскільки його сім'я в 1944 р. вимушена була переїхати в місто. В кінці 40-их років минулого століття Максим Маркович влаштувався працювати в Сарненське лісове господарство 5-го обходу лісником і звідти вийшов на заслужений відпочинок.

Життя потроху налагоджувалося, от тільки рани нагадували про війну. Кажуть, час лікує, та ні, вони кровоточитимуть до останнього. Серце солдата зупинилося 1 червня 1976 р. на 67-му році життя. Дідусь того дня погнав коня на пашу, сів перепочити під дубом, зробивши свій останній подих.

Щороку ветеранів Другої світової війни меншає, а молодь віддаляється від пам'ятної дати перемоги над коричневою чумою. Сучасне покоління дуже мало знає про подвиги ветеранів, але наша родина свято береже пам'ять про діда. Тому, напевне, кожна сім'я, яка постраждала в роки Другої світової війни, з гордістю і трепетом передає документи й нагороди, як безцінну інформацію про подвиги своїх рідних, Сарненському історико-етнографічному музею для зберігання пам'яті наступним поколінням, що, власне, зробив я. Пам'ятаючи історію, із вдячністю схилию голову перед кожним, хто наблизив День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.

Василь КУШНІР,
молодший науковий співробітник
Сарненського історико-етнографічного музею.